

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W LIMANOWEJ

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
ZA 2020 ROK**

MAJ 2021 ROK

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej	3
3. Zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej	6
4. Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	25
5. Karta Dużej Rodziny	29
6. Zadania z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	33
7. Zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych	35
8. Realizacja ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	50
9. Zadania z zakresu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	52
10. Realizacja ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci - Świadczenia 500+	54
11. Świadczenia „Dobry start ”	59
12. Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	61
13. Dodatki mieszkaniowe	62
14. Dodatek energetyczny	65
15. Realizacja ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	66
16. Budżet Ośrodka.....	66
17. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej	69

Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Limanowa (2016-2020).....	7
Tabela 2. Koszty utrzymania Ośrodka w 2020 roku.....	16
Tabela 3. Asystent rodziny w Gminie Limanowa (2016-2020)	28
Tabela 4. Liczba osób ,którym wydano KDR w Gminie Limanowa w latach 2016-2020	32
Wykres 1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2018-2020	23
Wykres 2. Świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej w 2020 roku	24

1.Wstęp

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej jest gminną jednostką organizacyjną, działającą jako jednostka budżetowa Gminy Limanowa, utworzona do realizacji zadań Gminy Limanowa w zakresie pomocy społecznej.

Podstawowym celem działania Ośrodka w zakresie realizacji ustawy o pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

2. Zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej

Działania Ośrodka obejmują teren Gminy Limanowa, o liczbie mieszkańców wynoszącej na koniec 2020 roku - 26002 osoby.

Ośrodek wykonuje zadania w szczególności w zakresie :

1. pomocy społecznej, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.), zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej,
2. wsparcia rodziny, na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821) ,
3. ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),

4. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),
5. świadczeń rodzinnych , zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 111),
6. ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 2092 z późn. zm.), zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej,
7. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej , zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.),
8. pomocy rodzinom w wychowaniu dzieci , zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej , zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.),
9. świadczenia „Dobry start”, zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”,
10. dodatków mieszkaniowych, zadania własnego gminy, zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2133 z późn. zm.),
11. ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, w zakresie dodatku energetycznego (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 833), zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej,
12. ustawy z dnia 4 listopada 2016 r . o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej,
13. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),

14. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 685),
15. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.),
16. ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 351),
17. uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 -2023,
18. uchwały Nr III/32/2018 Rady Gminy Limanowa z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania w latach 2019-2023,
19. rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz.1598 ze zm.),
20. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn.zm),
21. ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (tj. Dz.U z 2019 r., poz.1282 .

Szczegółowy zakres działalności GOPS określa Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej (tj. Uchwała Nr XXIX/282/2018 Rady Gminy Limanowa z dnia 6 września 2018 r.).

Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej, ustalony przez Kierownika Ośrodka.

Ośrodek prowadzi samodzielnie działalność administracyjno-biurową oraz gospodarkę finansową, posiada wyodrębniony rachunek bankowy.

GOPS Limanowa w roku 2020 wydał **8.399** decyzji administracyjnych/ informacji oraz **287** zaświadczeń z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i wychowawczych.

3. Zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej .

Ośrodek realizuje zadania na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.) i przepisów do niej wykonawczych.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w 2020 roku przysługiwało:

a) **osobie samotnie gospodarującej**, której dochód nie przekraczał kwoty **701,00 zł** - kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,

b) **osobie w rodzinie**, w której dochód nie przekraczał kwoty **528,00 zł**- kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,

c) rodzinie, której dochód nie przekraczał sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,

przy jednoczesnym wystąpieniu powodów określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej tj. m.in. bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, sieroctwa, bezdomności, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Główną przyczyną trudnej sytuacji rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w 2020 r. było ubóstwo i długotrwała choroba. Z powodu ubóstwa przyznano pomoc dla **226** rodzin, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby dla **218** rodzin, z powodu niepełnosprawności dla **184** rodzin, z powodu bezrobocia

przyznano pomoc dla **94** rodzin, z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa dla **116**, w tym wielodzietności dla **115** rodzin, z powodu przemocy-**5** rodzinom oraz **26** rodzinom, w których występuje alkoholizm. Powodem bardzo trudnej sytuacji rodzin jest występowanie jednocześnie kilku problemów (bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, alkoholizm, przemoc, ubóstwo). Charakterystyka dominujących problemów społecznych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2016-2020 została zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powody udzielenia pomocy społecznej w Gminie Limanowa (2016-2020)

Powody przyznania pomocy	2016 rok		2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%	l.rodzin	%	l.rodzin	%
Ubóstwo	428	70,2	295	63,2	268	64,0	226	60,0
Sieroctwo	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bezdomność	2	0,3	1	0,2	2	0,5	0	0,0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	172	28,2	119	25,5	127	30,3	116	30,8
W tym: Wielodzietność	172	28,2	115	24,6	124	29,6	115	30,5
Bezrobocie	285	46,7	146	31,3	116	27,7	94	25,9
Niepełnosprawność	251	41,1	244	52,2	228	54,4	184	48,8
Długotrwała lub ciężka choroba	304	49,8	285	61,0	260	62,1	218	57,8
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	54	8,9	9	1,9	6	1,4	7	1,9
W tym: rodziny niepełne	40	6,6	3	0,6	0	0	2	0,5
W tym: rodziny wielodzietne	9	1,5	2	0,4	1	0,2	1	0,3
Przemoc w rodzinie	9	1,5	10	2,1	9	2,2	5	1,3
Alkoholizm	31	5,1	34	7,3	26	6,2	26	6,9
Narkomania	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0,2	2	0,4	2	0,4	3	0,8
Zdarzenie losowe	5	0,8	2	0,4	2	0,5	1	0,3
Sytuacja kryzysowa	2	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Kłeska żywiłowa lub ekologiczna	0	0	9	1,9	1	0,2	0	0
---------------------------------	---	---	---	-----	---	-----	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Art. 17 ust. 1 ustawy określa zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, do których należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Limanowa na lata 2016-2021 została opracowana i przyjęta przez Radę Gminy Limanowa Uchwałą Nr X/111/2016 dnia 27 kwietnia 2016 r. W strategii wyznaczono;

Cel generalny :

Tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków sprzyjających ograniczaniu obszarów wykluczenia społecznego.

Cele strategiczne:

1. Zintegrowany system pomocy społecznej,
2. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny,
3. Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu,
4. Tworzenie godnych warunków zamieszkania,
5. Tworzenie warunków rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

GOPS realizował wyznaczone w dokumencie cele w obszarach: systemu wsparcia na rzecz umacniania rodziny przez aktywizację osób bezrobotnych, wsparcia osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu, zmniejszania skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową, realizację pracy socjalnej przez pracowników GOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie, działania dla osób uzależnionych i doznających przemocy poprzez zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, rozwijanie form

wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej.

Każdego roku sporządzany jest monitoring strategii rozwiązywania problemów społecznych.

2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej:

Ocena zasobów pomocy społecznej sporządzana jest od 2012 roku. Każdego roku jest przygotowywana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Narzędzie oceny opracowane zostało przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych. Dane zostały zebrane z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Zespołu Obsługi Szkół, Powiatowego Urzędu Pracy. Obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący.

3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym:

W ramach zadania została zawarta umowa z Nowosądeckim Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta w Nowym Sączu na zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych. Koszt zadania w 2020 roku wyniósł 2.750,00 zł.

4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych:

Zasiłek okresowy przyznawany jest na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej. Przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- a. osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (701,00 zł)
- b. rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (528,00 zł) na osobę w rodzinie .

Zasiłek okresowy ustala się:

- a. w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie

gospodarującej, a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418,00 zł miesięcznie;

b. w przypadku rodziny - do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby/rodziny a dochodem tej osoby/rodziny. Jednocześnie kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20,00 zł miesięcznie.

Okres, na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala GOPS na podstawie okoliczności sprawy.

W roku 2020 pomoc w formie zasiłku okresowego przyznano dla 119 osób ze 119 rodzin, w których liczba członków rodzin wynosiła 385 osób, przyznano 602 świadczenia. Powodem przyznania świadczeń w tej formie było przede wszystkim ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. W związku z bezrobociem zasiłek okresowy otrzymało 41 osób z 41 rodzin o liczbie osób w rodzinach 122, rodzinom tym przyznano 159 świadczeń w łącznej kwocie 82. 327,00 zł, z powodu długotrwałej choroby pomoc otrzymało 27 osób z 27 rodzin o liczbie osób w tych rodzinach 102, rodzinom tym przyznano 130 świadczeń w kwocie 47.354,00 zł. Ponadto z powodu niepełnosprawności skorzystało 14 rodzin o liczbie osób w rodzinach 39, rodzinom tym przyznano 87 świadczeń na kwotę 18.515,00 zł, ponadto 56 rodzin otrzymało 226 świadczeń w kwocie 98. 485 ,00 zł z powodu : ubóstwa, wielodzietności, rodziny niepełnej .

Koszt realizacji zadania – 246.681,00 zł, w tym; dotacja celowa na wspieranie zadań własnych gminy w wysokości 238.896,00 zł oraz środki własne gminy w wysokości 7.785,00 zł. Średnia kwota wypłaconego zasiłku okresowego wynosiła 409,00 zł miesięcznie.

5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych:

Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży,

niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Zasiłki celowe mogą być przyznawane również w formie rzeczowej na przykład w formie odzieży, opału, posiłków, leków.

W 2020 roku pomoc w formie zasiłków celowych przyznano dla 44 osób z 41 rodzin, o liczbie osób w tych rodzinach 96: przyznano 62 świadczenia na kwotę 26.820,83 zł. Pomoc w formie zasiłków celowych na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” przyznano dla 497 osób z 187 rodzin, wypłacono łącznie 1083 świadczenia, na kwotę 350.220,00 zł. Świadczenie zostało sfinansowane ze środków własnych w kwocie 70 220, 00 zł oraz z dotacji celowej w kwocie 280.000, 00 zł .

6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

W roku sprawozdawczym 1 rodzina otrzymała pomoc w formie zasiłków celowych z powodu zdarzenia losowego (pożaru) w kwocie 1.500,00 zł.

7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

W 2020 roku nie zachodziła potrzeba przyznania tego świadczenia.

8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;

W 2020 roku nie zachodziła potrzeba przyznania tego świadczenia.

9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;

W 2020 roku nie zachodziła potrzeba przyznania tego świadczenia.

10) praca socjalna;

Praca socjalna prowadzona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w społeczeństwie.

Prowadzona jest :

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspakajania potrzeb członków społeczności,
- praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W 2020 roku praca socjalna była prowadzona praktycznie na rzecz każdej rodziny korzystającej z pomocy tut. Ośrodka z wyjątkiem osób, z którymi nie można jej prowadzić tj. z osobą z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym, z osobą chorą psychicznie, ze względu na wiek. Pomocą w postaci pogłębionej pracy socjalnej zostały objęte 173 rodziny, o liczbie osób w rodzinach 549. Działania w tym zakresie były zawsze dostosowane do potrzeb indywidualnych osoby lub rodziny. Najczęściej stosowane formy pracy socjalnej to: współpraca z organizacjami działającymi na rzecz rodziny, współpraca z policją, sądem, kuratorami sądowymi, opiekunami prawnymi, szkołami, lekarzami, pielęgniarkami środowiskowymi, pośrednikami pracy, praca nad poprawą relacji rodzinnych, poprawą kontaktów z rodziną zewnętrzną, wgląd w sytuację małoletnich dzieci, nawiązanie lub odnowienie kontaktów sąsiedzkich, informacja o wsparciu dla osób chorych i niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu alimentów, w uzyskaniu uprawnień rentowych, emerytalnych, pomoc w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, pomoc w uzyskaniu dowodu osobistego lub innych ważnych dokumentów, reprezentowanie interesów klientów w instytucjach, wskazywanie kandydatów na opiekunów prawnych do sądu, porady indywidualne, pomoc w zaopatrzeniu ortopedycznym i uzyskaniu refundacji kosztów, organizowanie pomocy usługowej, organizowanie kupna i dostarczenia opału, leków, żywności do miejsca zamieszkania osobom starym i niedołącznym oraz wszelkie działania mające na celu poprawę funkcjonowania społecznego zgodnie z założeniami ideologicznymi pracy socjalnej.

Pracownicy Socjalni oprócz metodycznej pracy socjalnej wykonywali inne zlecane zadania:

- * przeprowadzili 163 wywiady środowiskowe w sprawach dotyczących uprawnień do specjalnego zasiłku opiekuńczego, i zasiłku dla opiekuna,
- * przeprowadzali wywiady środowiskowe celem przydzielenia asystenta rodziny,
- * rozeznawali sytuację rodziców biologicznych dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej, brali udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka i jego rodziny,
- * przeprowadzali wywiady alimentacyjne dla innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- * na wniosek rodzica wydawali opinie do fundacji, uczelni, stowarzyszeń celem uzyskania pomocy dla rodziny.

W rodzinach z problemem alkoholowym lub mającym problem w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielana pomoc podlegała ścisłej kontroli przez pracownika socjalnego. W zależności od sytuacji: pracownik dokonywał zakupów wraz z podopiecznym lub środki finansowe przekazywane były na wyznaczony sklep, w którym świadczeniobiorca dokonywał zakupów z wyłączeniem używek, zaś sklep prowadził ewidencję zakupów, bądź środki finansowe przelewane były na skład opałowy, zakład energetyczny.

11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania realizowane zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej przysługują ;

- a) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona,
- b) osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą tej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek Pomocy Społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania określa Uchwała Nr XIV/162/2016 Rady Gminy Limanowa z dnia 15 grudnia 2016 r. ze zm.

W 2020 roku pomoc w formie usług opiekuńczych była świadczona 6 mieszkańcom, przyznano 2.169 świadczeń, na kwotę 33.977,00 zł.

12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
W 2020 roku nie było potrzeby realizacji tego zadania.

14) dożywianie dzieci;

pomoc realizowana była w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” ustanowionego na lata 2019 - 2023. Działania dotyczyły w szczególności zapewnienia pomocy w zakresie dożywiania uczniów do czasu ukończenia szkoły.

Pomoc w zakresie dożywiania może być przyznana nieodpłatnie osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza podwyższonego uchwałą Nr III/32/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r. przez Radę Gminy Limanowa, do 150 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust.1 pkt. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

W roku 2020 w ramach programu ; „Posiłek w szkole i w domu” ustanowionego na lata 2019 - 2023 z posiłków we wszystkich szkołach, do których uczęszczały dzieci z terenu

Gminy Limanowa pomocą objęto 326 dzieci i młodzieży szkolnej ze 138 rodzin. Wydano 19 707 posiłków. Koszt realizacji zadania - 83. 904,00zł.

15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
W 2020 roku nie było potrzeby realizacji tego zadania.

16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. GOPS Limanowa wydaje decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i o ustaleniu wysokości odpłatności podopiecznego za pobyt w domu pomocy społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie właściwe miejscowo dla danego DPS-u wydaje decyzje o umieszczeniu podopiecznego w DPS. Odpłatność strony ustala się w wysokości 70% jej miesięcznych dochodów. Do odpłatności za pobyt podopiecznego w DPS są też zobowiązani małżonek, zstępni przed wstępnymi, jeżeli ich dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (lub na osobę w rodzinie), jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium.

W roku 2020 w domach pomocy społecznej przebywało 15 mieszkańców Gminy Limanowa. Na rzecz mieszkańców domów pomocy społecznej zrealizowano 138 świadczeń w formie pokrycia części kosztów pobytu w DPS. Łączny koszt pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej wyniósł 336.336,00 zł.

16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 3 rodziny po wyjściu członka rodziny z zakładu karnego otrzymały pomoc w formie pracy socjalnej oraz świadczenia pieniężnego na zakup żywności, zasiłku celowego na odzież, opał na łączną kwotę 1.688,50 zł.

17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

W 2020 roku w Centralnej Aplikacji Statystycznej **sporządzono 300 sprawozdań merytorycznych i finansowych z zakresu realizowanych ustaw.**

Każdego miesiąca GOPS składał zapotrzebowanie na środki finansowe na kolejny miesiąc oraz dokonywał rozliczeń z poprzedniego miesiąca. Ponadto po zakończeniu każdego kwartału były przekazywane rozliczenia finansowe narastająco za każdy kwartał w formie tabelarycznej oraz w formie opisowej.

18) utworzenie i utrzymywanie Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

OPS realizuje zadania własne oraz zlecone, w związku z tym utrzymanie Ośrodka to suma kilku składników. Całkowity koszt utrzymania Ośrodka w 2020 roku tj., koszty rzeczowe i koszty płac przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Koszty utrzymania Ośrodka / koszty rzeczowe i płac/

Zadanie	Środki własne	Środki z dotacji	Razem
REALIZACJA USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ I DODATKACH MIESZKANIOWYCH	583 108,20	Utrzymanie – 172 047,00 Dodatek „250” 17 046,00	772 201,20
REALIZACJA USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH		320 991,95	320 991,95
REALIZACJA USTAWY O POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW		8 300,00	8 300,00
REALIZACJA USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W RODZINIE	3 360,00		3 360,00
REALIZACJA USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	49 432,45	1 700,00	51 132,45
REALIZACJA USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ – WYNAGRODZENIE DLA OPIEKUNA		4 300,00	4 300,00
REALIZACJA USTAWY O POMOCY PAŃSTWA W WYCHOWANIU DZIECI		296 669,47	296 669,47
REALIZACJA USTAWY O WSPARCIU KOBIET I RODZIN „ZA ŻYCIEM”		738,00	738,00
REALIZACJA PROGRAMU „DOBRY START”		40 070,00	40 070,00
RAZEM	635 900,65	861 862,42	1 497 763,07

19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

Zasiłek stały zgodnie z art. 37 ustawy o pomocy społecznej przysługuje:

- a) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej /tj. kwoty 701,00 zł/,
- b) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie /tj. kwoty 528,00 zł/.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 645, 00 zł miesięcznie,
- b) w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie tj. kwoty 528,00 zł a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje.

W roku 2020 r. z pomocy w formie zasiłku stałego korzystało 85 osób, w tym 63 osoby to osoby samotnie gospodarujące. Przyznano 833 świadczenia. Koszt realizacji zadania wyniósł 442 979,00 złote, koszty realizacji zadania zostały sfinansowane z dotacji celowej z budżetu państwa na wspieranie zadań własnych gminy.

20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Zgodnie z art.66 ust.1 pkt.26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, GOPS opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób otrzymujących zasiłki stałe, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Przyznano 611 świadczeń dla 61 osób otrzymujących zasiłki stałe z pomocy społecznej. Koszt realizacji zadania to 32.910,00 zł, zadanie sfinansowane z dotacji celowej z budżetu państwa .

Art.17 ust.2 ustawy określa zadania własne gminy, do których należy;

1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy. Zasiłki te przyznaje się w szczególności osobom niepełnosprawnym oraz osobom dotkniętym ciężką chorobą, które w związku z problemami zdrowotnymi ponoszą wysokie koszty leczenia , przekraczające możliwości rodziny.

W roku sprawozdawczym pomoc w formie zasiłków celowych specjalnych przyznano 76 osobom, z 75 rodzin, o liczbie osób w rodzinach 170; przyznano 146 świadczeń na łączną kwotę 50.725,00 zł.

2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze; W 2020 roku nie było potrzeby realizacji tego zadania.

3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;

Gmina nie prowadzi domu pomocy społecznej i ośrodka wsparcia o zasięgu gminnym.

3a) opracowanie i realizacja projektów socjalnych;

2020 rok to rok zdominowany przez pandemię dlatego też realizowany od kilku lat projekt „ Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych 50 + z powodu ograniczeń związanych z Covid-19 nie mógł być realizowany.

4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;

W celu poprawy sytuacji mieszkańców Gminy Limanowa Ośrodek podejmował inne działania, realizował n/w programy:

* Program Operacyjny **Pomoc Żywnościowa 2014-2020** Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Celem ogólnym Programu jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom pomocy żywnościowej w okresie podprogramu. W ramach współpracy z Caritas Archidiecezji Krakowskiej w podprogramie POPŻ 2019 udział wzięło 1071 osób. Osobom zakwalifikowanym do otrzymania pomocy żywnościowej zgodnie z zasadami POPŻ dostarczono artykuły spożywcze. Pomoc żywnościowa w postaci paczki żywnościowej mogła być przekazywana do osób, rodzin najbardziej potrzebujących, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających kryteria określone w art. 8 ustawy o pomocy społecznej tj. dochód nie mógł przekraczać 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej: tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1.402,00 zł oraz 1.056,00 zł dla osoby w rodzinie . Skierowania, po weryfikacji uprawnień, wydawali pracownicy socjalni OPS. Zestaw roczny artykułów spożywczych w Podprogramie 2019 dla jednej osoby obejmował **20** asortymentów, w tym ;groszek z marchewką, fasola, koncentrat pomidorowy, buraczki wiórki, powidła , sok, makaron, kasza gryczana, szynka wieprzowa mielona, mleko, ryż biały, olej rzepakowy, cukier, szynka drobiowa, herbatniki, pasztet, filet z makreli, makaron kukurydziany, gołąbki w sosie, ser podpuszczkowy. Łączna ilość rozdysponowanej pomocy żywnościowej w ramach Podprogramu 2019: 52.028,18 kg - 2142 paczki żywnościowe.

Realizowane od wielu lat programy: **„Rodziny Adopcyjne”** - w ramach współpracy z fundacją „Stichting Hulp aan Limanowa” z Holandii, Program **„Wypoczynek letni”** w ramach współpracy z Nowosądeckim Ośrodkiem Profilaktyki Społecznej w Nowym Sączu , z powodu pandemii w roku 2020 nie mogły być kontynuowane.

GOPS uczestniczył w Akcji „**Szlachetna Paczka**” – w ramach współpracy z CARITAS Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej uczestniczył w akcji a pomocą zostało objętych 5 rodzin z terenu Gminy.

„**Małopolski Tele- Anioł**” : OPS uczestniczył w projekcie, którego celem jest poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych, chorych poprzez realizację działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania oraz teleopieki, przekazując informację osobom potrzebującym o możliwości włączenia się do projektu.

5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach .

Pracownicy Ośrodka współpracowali z PUP w celu aktywizacji klientów OPS.

Art. 18 ust 1 ustawy określa zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę, do których należy:

3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych i kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na szczególne potrzeby osób korzystających z usług, uwzględniając sytuację materialną tych osób określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych

W 2020 roku GOPS Limanowa zorganizował i świadczył specjalistyczne usługi 5 osobom, przyznał 587 świadczeń , kwota świadczeń – 11.050,00 zł. Zadanie w całości sfinansowane z dotacji budżetu państwa.

4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywnościową lub ekologiczną;

W 2020 roku nie było potrzeby przyznawania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną .

5) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

a) Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zwanych dalej „uczestnikami”, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

b) Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Gmina nie prowadzi ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Mieszkańcy Gminy kierowani są do placówek zlokalizowanych na terenie innych gmin.

W roku 2020, 12 osób, mieszkańców Gminy uczęszczało na zajęcia do środowiskowych domów samopomocy, w tym ; 11 osób do Środowiskowego Domu Samopomocy w Limanowej oraz 1 osoba do Środowiskowego Domu Samopomocy w Rdzawie, Gmina Trzciana. Ośrodki prowadzą dzienny pobyt, osoby skierowane mają możliwość uczestniczenia w różnego rodzaju terapiach. Pobyt w ośrodkach finansowany jest z dotacji budżetu państwa.

6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia; GOPS realizował programy rządowe w tym program „Posiłek w szkole i w domu” , „Karta Dużej Rodziny”, „Asystent Rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, „Dobry Start”. Realizacja programów została opisana w sprawozdaniu.

7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a;

W 2020 roku zadanie nie było realizowane, nie było takich potrzeb.

8) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

W roku sprawozdawczym zadanie nie było realizowane, nie było takich potrzeb.

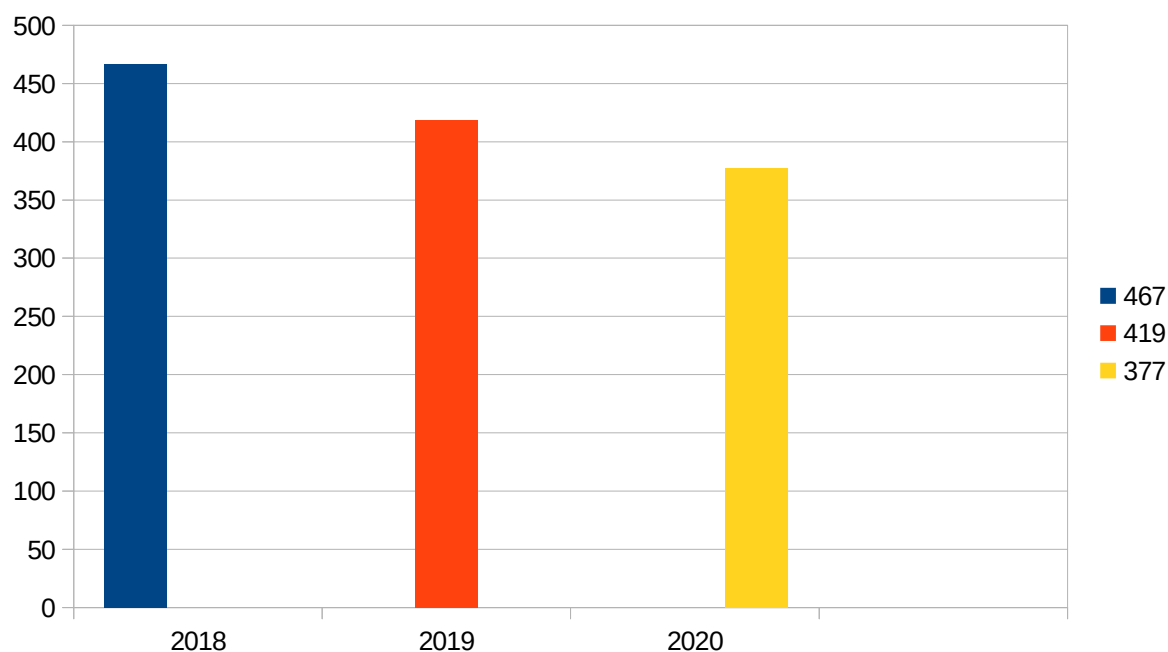
9) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Wynagrodzenie to w określonej wysokości przyznawane jest opiekunom prawnym przez sąd. GOPS realizuje świadczenia, zgodnie z art. 53a ustawy o pomocy społecznej na podstawie postanowienia sądu. Przyznanie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga/ jak inne świadczenia /przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

W roku 2020 wynagrodzenie z tytułu sprawowania opieki nad osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną otrzymało 66 osób , wypłacono 829 świadczeń na kwotę 300.768,96 zł – świadczenie jest finansowane z dotacji budżetu państwa. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej otrzymało 6 osób , wypłacono 84 świadczenia, na kwotę 29.850,00 zł – świadczenie finansowane ze środków własnych gminy.

W 2020 roku ze świadczeń przyznawanych przez GOPS na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało 377 rodzin, o łącznej liczbie osób w rodzinach 1225 . Przeprowadzone w latach 2016-2020 badania diagnostyczne wskazują, że liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia publicznej pomocy społecznej spada.

Wykres 1. Liczba rodzin z terenu Gminy Limanowa objętych pomocą społeczną przez GOPS w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Ogółem w 2020 roku Ośrodek udzielił pomocy w formie:

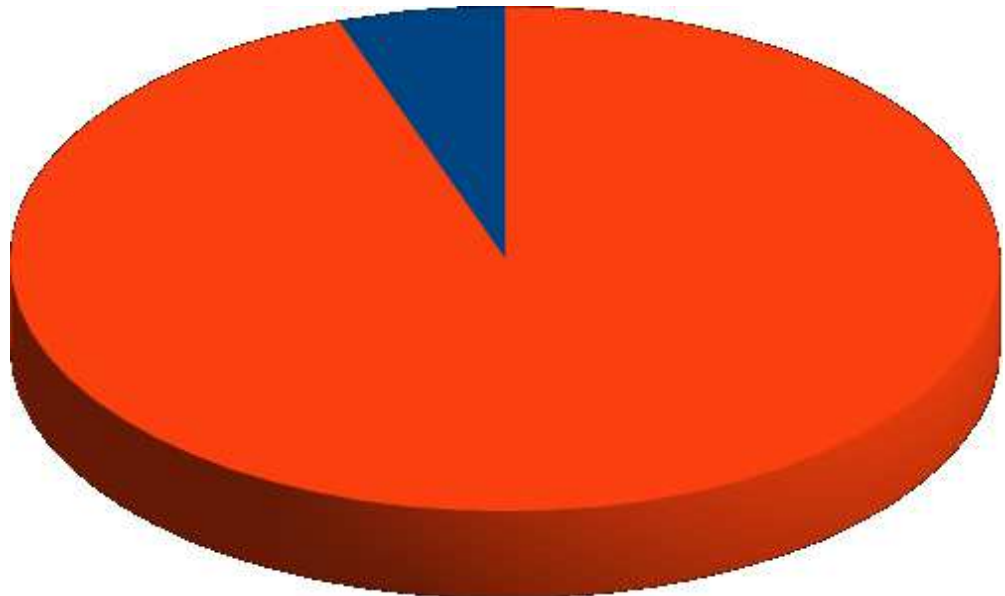
- świadczeń pieniężnych w liczbie **2708**,
zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności (zasiłek celowy)

- świadczeń niepieniężnych w liczbie 46 906
składki na ubezpieczenie zdrowotne, poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa, usługi opiekuńcze , specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania ,pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, posiłek .

Wykres 2. Świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej w 2020 roku

* Świadczenia pieniężne – 5,46%

* Świadczenia niepieniężne – 94,54 %

Koszty świadczeń realizowanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej w 2020 roku wyniosły 1.949 683,15 zł, w tym; udział środków własnych 575 .955, 63 zł, dotacja z budżetu państwa 1.373 727,52 zł .

4. Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS realizował zadania w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej /tj. Dz.U. z 2020 r., poz . 821 z późn. zm / .

Ustawa określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ma ona charakter czasowy.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej; / rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka/
- 2) instytucjonalnej.

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej lub gdy władza ta została im ograniczona. Jest to więc forma pomocy dziecku w przypadku niemożności zapewnienia mu opieki i wychowania przez rodziców biologicznych.

Typy rodzin zastępczych

Rodzina zastępcza:

Spokrewniona – mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo (babcia, dziadek, brat, siostra)

Niezawodowa – może ją stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem

Zawodowa – to taka rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

←

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Sąd umieszcza dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej lub z innych ważnych względów nie jest to zasadne.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom, których rodzice trwale lub okresowo nie mogą, nie potrafią lub nie chcą stworzyć im właściwych warunków życia i rozwoju. Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinno służyć reintegracji rodziny, przywróceniu kompetencji wychowawczych rodzicom.

W skali 2020 roku w pieczy zastępczej przebywało 30 dzieci z 17 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa, dzieci przebywały w 16 rodzinach zastępczych, w tym w 9 rodzinach spokrewnionych z dzieckiem przebywało 19 dzieci, w 7 rodzinach zastępczych niezawodowych 9 dzieci, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z 2 rodzin .

W 2020 roku Gmina ponosiła odpłatności za pobyt 23 dzieci z 11 rodzin umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz za pobyt 2 dzieci z 2 rodzin umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 5 dzieci z 4 rodzin zostało umieszczonych w pieczy zastępczej przed wejściem

przepisów zobowiązujących gminy do współfinansowania ich pobytu w pieczy zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej wynosiła 29 z 16 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa. Dzieci przebywały w 15 rodzinach zastępczych, w tym w 9 rodzinach spokrewnionych z dzieckiem przebywało 19 dzieci, w 6 rodzinach zastępczych niezawodowych 8 dzieci, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z 2 rodzin .

Zgodnie z art. 191 ust.8 i 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku 30 %, w trzecim i następnych 50 % wydatków.

GOPS Limanowa ponosił część kosztów pobytu dzieci w w/w formach opieki zastępczej - zgodnie z zapisami ustawy - w wysokości 10%, 30 % lub 50 % kosztu pobytu dziecka. Na ten cel w 2020 roku wydatkowano ogółem 139.173,33 zł. W 2019 roku wydatki te wynosiły 136.902,08 zł. W stosunku do 2019 roku nastąpił wzrost nakładów. Powodem wzrostu nakładów była zmiana odpłatności za dzieci przebywające w systemie pieczy zastępczej z 10 % na 30% oraz z 30% na 50 %. Zadanie to w całości finansowane jest ze środków własnych gminy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Ośrodek zapewnia wsparcie asystenta rodziny , które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego

Asystent ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeżeli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Tabela 3. Asystent rodziny w Gminie Limanowa w latach 2016-2020

Rok	2016	2018	2019	2020
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	3	4	5	7
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	11	14	18	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W 2020 roku Asystent rodziny współpracował z 19 rodzinami, 7 z nich zostało zobowiązanych do współpracy postanowieniem Sądu Rejonowego w Limanowej, pozostałych 12 rodzin było wspieranych za ich zgodą i aktywnym udziałem. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny mógł w tym samym czasie prowadzić pracę, była zgodna z zapisami ustawy w tym zakresie.

Zatrudnienie Asystenta było realizowane w ramach środków rządowego Programu „Asystent Rodziny na rok 2020” Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz ze środków własnych gminy.

Każdego roku sporządzany jest monitoring programu wspierania rodziny dla Gminy Limanowa.

5. Karta Dużej Rodziny

Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny / tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1348/ w roku 2020 realizował zadania z rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci.

Przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka.

Prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje także dzieciom:

- w wieku do 18. roku życia,
- w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
- tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniających powyższe warunki.

Należy pamiętać, że prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny nie przysługuje rodzicowi, którego sąd pozbawił władzy rodzicielskiej lub któremu sąd ograniczył władzę rodzicielską przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, chyba że sąd nie pozbawił go władzy rodzicielskiej lub jej nie ograniczył przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do co najmniej trojga dzieci, prawo to nie przysługuje również rodzicowi zastępczemu lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, w przypadku gdy sąd orzekł o odebraniu im dzieci z uwagi na niewłaściwe sprawowanie pieczy zastępczej.

Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, który jest:

1. osobą posiadającą obywatelstwo polskie, mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 oraz art. 186 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2017 r. poz. 2206), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkuje z członkami rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
3. mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom jego rodziny w rozumieniu art. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2017 r. poz. 900), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Aby otrzymać Kartę Dużej Rodziny należy złożyć wniosek w gminie odpowiadającej miejscu zamieszkania.

Wniosek można również złożyć elektronicznie, za pośrednictwem Platformy Informacyjno-Uslugowej Emp@tia (empatia.mpips.gov.pl).

Wniosek, w imieniu rodziny, może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Jeśli któryś z członków rodziny mieszka w innej gminie, wniosek należy złożyć dodatkowo w jego gminie, wymieniając wszystkich członków rodziny, ale zaznaczając „nie wnoszę o przyznanie Karty Dużej Rodziny”.

Na jaki czas można uzyskać KDR?

- rodzice - na całe życie,
- dzieci - do ukończenia 18 lat,
- dzieci, które dalej uczą się w szkole lub studiują / do ukończenia 25 roku życia/:

- do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, w którym planowane jest ukończenie nauki zgodnie z oświadczeniem o planowanym terminie ukończenia nauki w danej placówce – gdy dziecko uczy się w szkole,
- do dnia 30 września roku, w którym jest planowane ukończenie nauki zgodnie z oświadczeniem o planowanym terminie ukończenia nauki w danej placówce – gdy dziecko uczy się w szkole wyższej.
- dzieci niepełnosprawne - na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności.
- Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, nie dłużej niż do ukończenia 18 r.ż.

Cudzoziemcom, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy o Karcie Dużej Rodziny Karta jest przyznawana odpowiednio na okres wynikający z dokumentu potwierdzającego prawo do zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Cudzoziemcowi posiadającemu zezwolenie na pobyt stały przyznaje się Kartę na taki okres, jaki przysługiwałby obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej (w szczególności dotyczy do rodziców, którzy dostają Kartę bezterminowo.

Wydanie Karty jest bezpłatne wyłącznie przy jednoczesnym wnioskowaniu o plastikową i elektroniczną formę KDR. Wnioskowanie o drugą formę Karty / w ramach kolejnego wniosku/ w późniejszym terminie wiąże się z wniesieniem opłaty .

Posiadacze kart mogą dostać między innymi:

- zniżki na przejazdy kolejowe
- ulgi opłaty za paszport — ojciec, matka, macocha i ojczym,
- ulgi opłaty za paszport — dzieci,
- oraz wiele innych zniżek, które oferują różne instytucje państwowe oraz firmy prywatne. Należy korzystać z wyszukiwarki partnerów Karty Dużej Rodziny, są tam wszystkie instytucje państwowe i firmy prywatne, które oferują zniżki oraz informację, jaka jest wysokość zniżek.

Jeśli ktoś z rodziny ma orzeczoną niepełnosprawność — należy sprawdzić, czy można dostać większe zniżki. Żeby dostać taką zniżkę, trzeba okazać legitymację osoby niepełnosprawnej.

Tabela 4. Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w Gminie

Limanowa w latach 2016-2020

Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, w tym:	2016 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba rodziców/małżonków	247	271	850	495
Liczba dzieci	422	457	565	397
Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	124	145	469	305

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wydał Kartę Dużej Rodziny 305 rodzinom , dla 892 osób w tych rodzinach : 495 kart wydano dla rodziców / małżonków, 397 kart wydano dla dzieci /. Liczba przyznanych dodatkowych form Karty Dużej Rodziny - w formie elektronicznej wyniosła – 19. Koszty obsługi programu w całości finansowane z dotacji, w kwocie 2. 251,41 zł.

6. Zadania z zakresu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie . „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

W roku 2020 procedura „Niebieska Karta” została wprowadzona 32 razy. W całym roku 2020, biorąc pod uwagę również procedury „Niebieska

Karta” wprowadzone w latach ubiegłych i kontynuowane w roku 2020., prowadzonych było łącznie 57 procedur „Niebieska Karta”.

W roku 2020 w 30 przypadkach procedura „Niebieska Karta” była wszczynana przez Policję, natomiast w 2 przypadkach przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe instytucje uprawnione do wprowadzania Procedury „Niebieska Karta”, nie sporządzały formularzy A – Niebieska Karta.

Z wszystkich 57 prowadzonych procedur „Niebieska Karta” w roku 2020r., zakończono 41 procedur.

W każdym przypadku, powoływana była przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego „grupa robocza”, która zajmowała się problemem danej rodziny. W skład grup roboczych wchodziła w zależności od potrzeb: przedstawiciele Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Oświaty oraz Kuratorzy.

Osobom dotkniętym problemem przemocy udzielono wsparcia i szczegółowych informacji, na temat możliwości uzyskania pomocy. W ramach współpracy z PCPR Limanowa, osoby objęte procedurą „Niebieska Karta”, mogły skorzystać z bezpłatnej porady prawnika, gdzie były umawiane za pośrednictwem pracownika socjalnego. Pomoc w formie pracy socjalnej otrzymały wszystkie rodziny objęte procedurą „Niebieska Karta”. Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wspólnie z Dzielnicowym monitorowali sytuację w rodzinach objętych procedurą „Niebieska Karta”, poprzez składane systematycznie wizyty, co najmniej raz w miesiącu.

Każda z osób stosujących przemoc w rodzinie, z którą przeprowadzono rozmowę, została poinformowana i motywowana do udziału w Programie Korekcyjno - Edukacyjnym. Rodzinom w szczególnie trudnej sytuacji

materialnej, udzielono wsparcia finansowego z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Duża ilość rodzin otrzymała pomoc w postaci żywności w ramach Programu FEAD.

W roku 2020 odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Podczas spotkań ZI omawiane były trudności pojawiające się przy realizacji procedury „NK” i sposoby usprawnienia współpracy pomiędzy instytucjami. Omawiano sytuację rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” i możliwości udzielenia tym rodzinom pomocy, przez powołane grupy robocze. Następowła wymiana „dobrych praktyk” pomiędzy instytucjami pracującymi z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

W roku 2020 ze względu na Covid-19 nie została przeprowadzona w terenie kampania informacyjno – edukacyjna, dotycząca problemu przemocy w rodzinie.

Przy GOPS Limanowa działał Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie. Punkt działał 3 razy w tygodniu w każdy poniedziałek i piątek w godz. 10.00 – 12.00 oraz w każdy czwartek w godz. 15.00 – 18.00. Dyżury pełnili pracownicy socjalni a w czwartki również psycholog. Punkt świadczył poradnictwo dla osób dotkniętych i zagrożonych problemem przemocy w rodzinie. Udzielano porad małżeństwom dotkniętym kryzysem w postaci przemocy w rodzinie. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020r., z pomocy Punktu skorzystało 25 osób (niektóre osoby kilkakrotnie korzystały z porad w tym z tele- porad z powodu pandemii).

Na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej zamieszczone zostały informacje, na temat problemu przemocy w rodzinie dotyczące: charakterystyki zjawiska, możliwości uzyskania pomocy. Zamieszczono także informacje, na temat Programu Korekcyjno –

Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy, Grupy Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie jak również „Szkoły dla Rodziców” prowadzonej przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Limanowej.

Każdego roku sporządzane jest sprawozdanie z realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych .

Ośrodek realizuje zadania z zakresu świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę o świadczeniach rodzinnych i przepisy do niej wykonawcze. Świadczenia te mają na celu wsparcie rodzin najuboższych i o średnim statusie materialnym, które wychowują dzieci.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny

Na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, zwanej dalej "ustawą", zasiłek rodzinny przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) osobie uczącej się, tj. osobie pełnoletniej uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony.

Świadczenia rodzinne w 2020 r. przysługiwały:

- 1) obywatelom polskim;
- 2) cudzoziemcom:
 - a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,

c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w [art. 127](#) lub [art. 186 ust. 1 pkt 3](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. Poz. 2094 ze zm.), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją "dostęp do rynku pracy", z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,

e) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

– na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w [art. 139a ust. 1](#) lub [art. 139o ust. 1](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub

– w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w [art. 139n ust. 1](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

- jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z członkami rodzin, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej,

f) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

– na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w [art. 151](#) lub [art. 151b](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

– na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,

– w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w [art. 156b ust. 1](#) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

- z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Świadczenia rodzinne przysługiwały tym osobom, jeżeli zamieszkiwały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zasiłek rodzinny przysługiwał w 2020 r. m.in. rodzicom dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał ustawowego kryterium dochodowego, tj. kwoty **674,00 zł**.

W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty **764,00 zł**.

W 2020 r. strony mogły pobierać zasiłek rodzinny wraz z dodatkami w oparciu o mechanizm „złotówka za złotówkę”. W przypadku gdy dochód rodziny przekracza kwotę kryterium dochodowego, pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków *rodzinnych* wraz z dodatkami przysługujących danej rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych *świadczeń*, zasiłek *rodzinny* wraz z dodatkami przysługuje w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków *rodzinnych* wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny.

Łączną kwotę zasiłków *rodzinnych* wraz z dodatkami stanowi suma przysługujących danej rodzinie w danym okresie zasiłkowym:

1) zasiłków *rodzinnych* podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych zasiłków;

2) dodatków do zasiłku rodzinnego: dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej i z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych dodatków;

3) dodatków do zasiłku rodzinnego: z tytułu urodzenia dziecka, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego i na tzw. internat czy dojazdy do szkoły ponadpodstawowej, podzielonych przez 12.

W przypadku gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługująca danej rodzinie jest niższa niż 20,00 zł, świadczenia te nie przysługują.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 1) 18 roku życia lub
- 2) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 3) 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 6 ust. 1 ustawy).

W 2020 r. wysokość zasiłku rodzinnego wynosiła miesięcznie:

- 1) 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- 2) 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- 3) 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobie uczącej się, tj. osobie pełnoletniej uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony - jeżeli uczy się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia (art. 6 ust. 1a ustawy).

Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim (art. 7 pkt 1 ustawy);

2) dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, tj. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, a także szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, albo w pieczy zastępczej (art. 7 pkt 2 ustawy);

3) osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (art. 7 pkt 3 ustawy);

4) pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko (art. 7 pkt 4 ustawy).

Zasiłek rodzinny nie przysługuje osobie samotnie wychowującej dziecko, jeżeli nie zostało ustalone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:

1) rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje;

2) ojciec dziecka jest nieznany;

3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;

4) sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;

5) dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach (art. 7 pkt 5 ustawy).

Zasiłek rodzinny nie przysługuje członkowi rodziny, jeżeli na dziecko przysługuje zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej (art. 7 pkt 6 ustawy).

Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli na dziecko pobierany jest walutowy dodatek rodzinny przysługujący pracownikom polskich placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych (art. 27 ust. 3 ustawy) ;

- Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

1) urodzenia dziecka

Dodatek z tytułu urodzenia dziecka przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż **od 10 tygodnia ciąży do porodu, w kwocie 1000,00 zł jednorazowo** na każde urodzone dziecko do ukończenia przez nie pierwszego roku życia /Tego warunku nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko (art.9 ust.6 ustawy)./

2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego

Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługuje w kwocie **400,00 zł** miesięcznie (niezależnie od liczby dzieci pozostających pod opieką) matce lub ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli dziecko pozostaje pod jego faktyczną opieką, uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres:

- 1) **24 miesiące** kalendarzowych;
- 2) **36 miesiące** kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu;
- 3) **72 miesiące** kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 10 ust. 1 ustawy).

Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego nie przysługuje w 2020 r., jeżeli:

- 1) osoba ubiegająca się bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego pozostawała w stosunku pracy przez okres krótszy niż 6 miesięcy;
- 2) osoba ubiegająca się podjęła lub kontynuuje zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, która uniemożliwia sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- 3) dziecko zostało umieszczone w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, oraz w innych przypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;

4) osoba ubiegająca się w okresie urlopu wychowawczego korzysta z zasiłku macierzyńskiego

5) osoba ubiegająca się korzysta ze świadczenia rodzicielskiego (art. 10 ust. 5 w/w ustawy).

3) samotnego wychowywania dziecka

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje - w kwocie 193,00 zł miesięcznie (maksymalnie 386 zł na wszystkie dzieci), a na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności 273,00 zł miesięcznie (maksymalnie 546 zł na wszystkie dzieci) - samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ:

- 1) drugi z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznan;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone (art. 11a ust. 1 ustawy).

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją;

4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej

Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka (art. 12a ustawy) w wysokości 95,00 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego;

5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:

- 1) do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 2) powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 13 ustawy).

Dodatek przysługuje miesięcznie w wysokości **90,00 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia i **110,00 zł** na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia;

6) rozpoczęcia roku szkolnego

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego. Dodatek przysługuje również na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne. Wniosek o wypłatę dodatku w kwocie **100,00 zł** jednorazowo na dziecko składa się do dnia zakończenia okresu zasiłkowego, w którym rozpoczęto rok szkolny albo roczne przygotowanie przedszkolne. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania (art. 14 ustawy).

7) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania

Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje (art. 15 ustawy):

- 1) w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadpodstawowej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności – w wysokości **113,00 zł** miesięcznie na dziecko - albo
- 2) w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadpodstawowej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadpodstawowej – w wysokości **69,00 zł** miesięcznie na dziecko.

/Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego./;

- jednorazowa zapomoga

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przyznaje się jednorazową zapomogę w wysokości **1000,00** zł na jedno dziecko.

Jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **1922,00** zł. Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego — w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

Jednorazowa zapomoga nie przysługuje, jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Jednorazowa zapomoga nie przysługuje osobie samotnie wychowującej dziecko, jeżeli nie zostało ustalone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:

- 1) rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznany;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- 4) sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- 5) dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

Zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. /Tego warunku nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko./;

- zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- 1) niepełnosprawnemu dziecku;
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) osobie, która ukończyła 75 lat.
- 4) Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny w 2020 r. przysługiwał w wysokości **215,84 zł miesięcznie**.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego./;

- specjalny zasiłek opiekuńczy, przysługujący osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną. **Przysługiwał on w 2020 r. w kwocie 620,00 zł miesięcznie.**

- świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługiwało w 2020 r.:

- 1) matce albo ojcu,

2) opiekunowi faktycznemu dziecka

3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną

4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki, np. ze względu na pozbawienie praw rodzicielskich.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało w 2020 r. w wysokości **1 830,00** zł miesięcznie.

Świadczenia pielęgnacyjne nie przysługiwały w 2020 r., jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego;

osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna

2) osoba wymagająca opieki:

a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu,

3) inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na osobę wymagającą opieki,

4) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku, o którym w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna,

5) na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.;

Od stycznia 2016 r. wprowadzono do systemu świadczeń rodzinnych nowe świadczenie - **świadczenie rodzicielskie**. Przysługuje ono bez względu na sytuację dochodową rodziny:

1) matce albo ojcu dziecka,

2) opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;

3) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;

4) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10-tego roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka w przypadku:

1) skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania *świadczenia* rodzicielskiego, zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego, po wykorzystaniu przez nią tego *świadczenia*, zasiłku lub uposażenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;

2) śmierci matki dziecka;

3) porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie to przysługuje przez okres:

1) 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;

2) 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;

3) 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;

4) 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;

5) 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

4. *Świadczenie* rodzicielskie przysługuje od dnia:

1) porodu (dotyczy matki lub ojca);

2) objęcia dziecka opieką, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7-go roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10-go roku życia (dotyczy opiekuna faktycznego, rodziny zastępczej);

3) przysposobienia dziecka, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7-go roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10-go roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości **1000,00 zł** miesięcznie. Jednak w przypadku urodzenia dziecka przez kobietę pobierającą zasiłek dla bezrobotnych lub w ciągu miesiąca po jego zakończeniu, lub w okresie przedłużenia zasiłku dla bezrobotnych, *świadczenie* rodzicielskie

przysługuje jednemu z rodziców w wysokości różnicy między kwotą *świadczenia* rodzicielskiego a kwotą pobieranego przez kobietę zasiłku dla bezrobotnych pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Kwotę *świadczenia* rodzicielskiego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę *świadczenia* przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które *świadczenie* przysługuje. Kwotę *świadczenia* przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

Osobie uprawnionej do *świadczenia* rodzicielskiego przysługuje:

- 1) w tym samym czasie jedno *świadczenie* rodzicielskie bez względu na liczbę wychowywanych dzieci;
- 2) jedno *świadczenie* rodzicielskie w związku z wychowywaniem tego samego dziecka.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli:

- 1) osoby uprawnione otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego;
- 2) dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (nie dotyczy opiekuna faktycznego i rodziny zastępczej);
- 3) osoba ubiegająca się o *świadczenie* rodzicielskie lub osoba pobierająca *świadczenie* rodzicielskie nie sprawuje lub zaprzestała sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki;
- 4) w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do *świadczenia* rodzicielskiego, dodatku do zasiłku *rodzinnego* z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, *świadczenia* pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- 5) osobom przysługuje za granicą *świadczenie* o podobnym charakterze do *świadczenia* rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Na realizację tego zadania zleconego do wykonania Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Limanowej poniesiono następujące wydatki w 2020 r.:

- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami: 5.377.297,50 zł z liczbą świadczeń: 55474, liczba osób uprawnionych - 3282;
- zasiłki pielęgnacyjne: 1 436 242,98 zł z liczbą świadczeń: 6660, liczba osób uprawnionych – 606;
- świadczenia pielęgnacyjne: 2 929 962,00 zł z liczbą świadczeń: 1 608, liczba osób uprawnionych - 138;
- składki na ubezpieczenia emerytalno – rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne: 449 916,00 zł z liczbą świadczeń 992, liczba osób uprawnionych - 87;
- składki na ubezpieczenia zdrowotne od osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne: 3 7870,00 zł z liczbą świadczeń 235, liczba osób uprawnionych - 23;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka: 243 000,00 zł z liczbą świadczeń: 245, liczba osób uprawnionych - 243;
- specjalny zasiłek opiekuńczy: 333 492,00 zł z liczbą świadczeń 541, liczba osób uprawnionych - 56;
- składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy: 84 622,00 zł z liczbą świadczeń: 522, liczba osób uprawnionych - 54;
- składki zdrowotne od specjalnego zasiłku opiekuńczego: 15 423,00 zł z liczbą świadczeń: 281, liczba osób uprawnionych - 26;
- koszty obsługi świadczeń rodzinnych: 312 341,95 zł
- świadczenie rodzicielskie: 871 941,00 zł z liczbą świadczeń 960, liczba osób uprawnionych - 141;
- koszty obsługi świadczeń rodzicielskich: 2 550,00 zł.

Tutejszy Ośrodek wykonywał również decyzje Wojewody Małopolskiego wydane w oparciu o przepisy z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wydatki te w 2020 r. wyniosły łącznie 380 627,00,00 zł przy liczbie świadczeń: 1226, które są włączone w wydatki ogółem / świadczenia ogółem na świadczenia rodzinne.

GOPS prowadzi również postępowania w sprawach nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, za które uważa się m.in. świadczenia rodzinne wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych, albo wstrzymanie wypłaty świadczeń rodzinnych w całości lub w części, gdy osoba pobierająca te świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Główną przyczyną zwrotów było nieinformowanie na bieżąco pracowników Ośrodka o uzyskaniu dochodu, przez co ulegała poprawie sytuacja dochodowa rodziny powodująca przekroczenie kryterium dochodowego i utratę prawa do świadczeń.

GOPS w Limanowej odzyskał w 2020 r. tytułem zwrotów świadczeń nienależnie pobranych w tymże roku oraz z lat poprzednich kwotę 42 034,00 zł (należność główna), w tym podlegających zwrotowi do budżetu państwa w kwocie 25 047, 00 zł.

W 2020 r. nie wydano decyzji w sprawie umorzenia nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, gdyż nie zachodziły szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny.

W 2020 r. przyjęto 2 065 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych.

W 2020 r. podjęto w GOPS w Limanowej łącznie 2 695 decyzji z zakresu świadczeń rodzinnych, w tym przyznających, zmieniających, uchylających i o zwrocie.

8. Realizacja ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Świadczenie wprowadzone ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, która weszła w życie dnia 15 maja 2014 r. Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna organ ustalający prawo do świadczeń pielęgnacyjnych wszczynał na wniosek osoby ubiegającej się o zasiłek dla opiekuna.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 oraz z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

1) za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. Zasiłek dla opiekuna za te okresy przysługuje wraz z odsetkami ustalonymi w wysokości odsetek ustawowych, określonej przepisami prawa cywilnego. Odsetki, te przysługują do dnia wejścia w życie ustawy;

2) od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od dnia 15 maja 2014 r., jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługiwał w 2020 r. w wysokości **620,00 zł** miesięcznie.

Prawo do zasiłku dla opiekuna ustalało się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

W przypadku upływu terminu, na który została wydana decyzja, w związku z utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku dla opiekuna, w związku z uzyskaniem nowego orzeczenia, ustala się na wniosek. W tym przypadku prawo do zasiłku dla opiekuna przysługuje, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna został złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

W 2020 r. wypłacono zasiłek dla opiekuna dla osób, które nabyły do niego uprawnienia w 2014 r.

Na realizację tego zadania zleconego poniesiono następujące wydatki:

- **zasiłek dla opiekuna: 182 596,00 zł z liczbą świadczeń 297, liczba osób uprawnionych - 28;**
- **składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe dla osoby otrzymującej zasiłek dla opiekuna: 22 684,00 zł z liczbą świadczeń 135, liczba osób uprawnionych - 13;**
- **składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna: 8 165,00 zł z liczbą świadczeń 147, liczba osób uprawnionych - 14;**
- **koszty obsługi wypłat zasiłków dla opiekuna: 6 100,00 zł**

9. Zadania z zakresu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

GOPS w Limanowej realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i przepisów do niej wykonawczych.

Ustawa ta reguluje zasady przyznawania i wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a w szczególności dzieciom, i nie otrzymują należnego im wsparcia od osób należących do kręgu zobowiązanych wobec nich do alimentacji. Ustawa ta nakłada również obowiązek podejmowania działań zmierzających do zwiększenia odpowiedzialności osób zobowiązanych do alimentacji.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w razie bezskutecznej egzekucji alimentów w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500,00 zł. Kryterium do otrzymania tego świadczenia wynosiło 800,00 zł, a od października 2020 r. – 900,00 zł. Od 1 października 2020 r. świadczenie to można pobierać w ramach mechanizmu „zł za zł”

W 2020 r. zrealizowano 644 świadczenia z funduszu alimentacyjnego, ponosząc z tego tytułu wydatki na łączną kwotę 278 000,00 zł. Poza tym koszty obsługi wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2020 roku wyniosły 8 300,00 zł.

Z tej formy świadczenia w 2020 r. skorzystało 69 osób uprawnionych.

W 2020 r. zrealizowano 48 wniosków dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Wydano łącznie 59 decyzji w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Z uwagi na zmianę regulacji prawnej w 2017 r. również w 2020 r. nie wydawano decyzji w sprawie zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, kierowano natomiast wnioski do właściwych komorników sądowych o wszczęcie / przyłączenie się do egzekucji sądowej w stosunku do całości zadłużenia powstałego w tym roku.

W 2020 r. Ośrodek podejmował następujące działania zmierzające do ściągnięcia należności od dłużników alimentacyjnych na poczet wypłaconych osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego:

- przeprowadzono 4 wywiady alimentacyjne z dłużnikami alimentacyjnymi w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużników, a także ich stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osób uprawnionych;
- odebrano od dłużników 4 oświadczenia majątkowe;
- przekazano właściwym komornikom sądowym 5 informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych pochodzących z wywiadów alimentacyjnych i 1 z rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- wydano 6 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;
- zobowiązano 3 dłużników alimentacyjnych do zarejestrowania się w urzędzie pracy
- złożono do właściwych prokuratur 14 wniosków o ściganie dłużników za tzw. przestępstwa nie alimentacji, ponadto składano zawiadomienia do prokuratur w każdym przypadku przyznania wierzycielowi świadczeń z FA;
- skierowano 3 wnioski do Starosty Limanowskiego o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego;

- na bieżąco kierowano wnioski o przyłączenie / wszczęcie sądowego postępowania egzekucyjnego w sprawach należności przypadających od dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z FA;

- zgłaszano na bieżąco informacje do biur informacji gospodarczej o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych osobom uprawnionym zaliczek alimentacyjnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

W 2020 r. odzyskano kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej w łącznej wysokości 188 636,74 zł, w tym odsetki - z tego przekazano na dochody budżetu państwa 131 058,90 zł.

10. Realizacja ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci – świadczenia wychowawcze 500+

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej realizował zadanie w oparciu o ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Ustawa ta określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego, tzw. 500+ oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje:

1) obywatelom polskim,

2) cudzoziemcom:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

- jeżeli wynika to z wiążących RP dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2094 i 2399 oraz z 2019 r. poz. 577 i 622), jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: –na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art.139a ust. 1 lub art. 139o ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach, lub – w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art.139n ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający dziewięciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: – na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach, – na podstawie wizy krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, – w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art.156b ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach – z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje uprawnionym, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Świadczenie to przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Świadczenie wychowawcze przysługuje do dnia ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom uprawnionym w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie.

W przypadku urodzenia dziecka albo ukończenia przez dziecko 18. roku życia kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę tego świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które to świadczenie przysługuje. Kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia wychowawczego ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego.

W 2020 r. program Rodzina 500+ objął wszystkie dzieci do 18. roku życia bez względu na dochód rodziny.

Świadczenie przysługuje zasadniczo od miesiąca złożenia wniosku o to świadczenie. Jednak świeżo upieczeni rodzice mają aż 3 miesiące od urodzenia dziecka na złożenie wniosku. Świadczenie 500+ otrzymują z wyrównaniem od dnia narodzin dziecka.

Świadczenie wychowawcze nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko pozostaje w związku małżeńskim;
- 2) dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- 3) pełnoletnie dziecko ma ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na własne dziecko;
- 4) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia wychowawczego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W 2020 r. prawo do świadczenia wychowawczego nie jest już uzależnione od ustalenia alimentów na dziecko od drugiego rodzica w przypadku wniosków składanych przez rodziców samotnie wychowujących dziecko.

W przypadku gdy osoba pobierająca 500+ marnotrawi wypłacane jej świadczenie wychowawcze lub wydatkuje je niezgodnie z celem, organ właściwy przekazuje należne osobie świadczenie wychowawcze w całości lub w części w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują zasadniczo odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka albo opiekuna prawnego dziecka. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia wychowawczego lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości dotyczące sprawowania opieki nad dzieckiem, wydatkowania świadczenia wychowawczego niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia wychowawczego, organ właściwy oraz wojewoda mogą zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w [ustawie](#) z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w celu weryfikacji tych wątpliwości.

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o 500+ lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami wojewodzie.

Tutejszy organ, prowadzący postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji informacji od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności.

Prawo do świadczenia wychowawczego ustalane było dotychczas na okres od dnia 1 października do dnia 30 września roku następnego. W sprawach wniosków złożonych **po dniu 30 czerwca 2019 r. prawo do świadczenia wychowawczego ustalono na okres do dnia 31 maja 2021 r.**

Osoby, które pobrały nienależnie świadczenie wychowawcze, były obowiązane do jego zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze uważa się m.in. świadczenie wychowawcze wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia wychowawczego albo wstrzymanie wypłaty świadczenia wychowawczego, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie była pouczona o braku prawa do jego pobierania.

Od kwot nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego zasadniczo naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie.

Organ właściwy może bez zgody strony zmienić lub uchylić prawo strony do świadczenia wychowawczego, jeżeli uległa zmianie sytuacja mająca wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego, członek rodziny nabył prawo do świadczenia wychowawczego w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, osoba nienależnie pobrała świadczenie wychowawcze lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego.

Przyznanie świadczenia wychowawczego nie wymaga wydania decyzji. Informacje o przyznaniu świadczenia strony otrzymywały w wiadomości e-mail (o ile we wniosku został wskazany adres poczty elektronicznej), jeżeli nie został wskazany ten adres - w formie papierowej w Ośrodku. Nieodebranie informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego nie wstrzymuje wypłaty tego świadczenia.

W 2020 r. tutejszy Ośrodek przyjął łącznie 458 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, w tym 197 złożonych drogą elektroniczną / dane te znacznie różnią się od danych zawartych w sprawozdaniu za rok 2019 ponieważ nie było okresu świadczeniowego 2019/2021/.

W tymże roku Ośrodek wydał łącznie 600 decyzji / informacji w sprawie świadczenia wychowawczego, w tym 464 informacji przyznających prawo do tego świadczenia.

Ośrodek realizował również decyzje / informacje Wojewody Małopolskiego, wydane w 2020 r. w liczbie 408.

Liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na dzieci wyniosła w 2020 r. ogółem 3317.

Z tej formy pomocy skorzystało w 2020 r. łącznie 6351 dzieci w oparciu o decyzje/informacje wydane w 2019 i 2020 roku.

W 2020 r. Ośrodek odzyskał 14 338,00 zł tytułem nienależnie pobranego świadczenia wychowawczego (należność główna), z tego 14 338,00 zł zostało zwrócone do budżetu państwa (zwroty za lata ubiegłe).

Wydatki na wypłaty świadczenia wychowawczego wyniosły w 2020 r. - 36 747 185,20 zł; przy liczbie świadczeń ogółem 70171. Na realizację tego zadania poniesiono w 2020 r. wydatki w łącznej kwocie 37 043 854,67 zł, w tym na koszty obsługi tego zadania 296 669,47 zł.

11. Świadczenie „Dobry start”.

W 2020 r. tutejszy Ośrodek realizował rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Wniosek o świadczenie dobry start mógł złożyć:

- rodzic dziecka
- opiekun faktyczny (czyli osoba, która faktycznie opiekuje się dzieckiem i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o przysposobienie dziecka)
- opiekun prawny
- osoba ucząca się, czyli pełnoletnia osoba ucząca się w szkole, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony
- rodzina zastępcza – osoba prowadząca rodzinny dom dziecka,
- dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

Świadczenie Dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia:

- 1) 20 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się, a także w przypadku gdy dziecko lub osoba ucząca się ukończyła 20 rok życia przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 20 lat

2) 24 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności, a także w przypadku gdy dziecko lub osoba ucząca się ukończyła 24 rok życia przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 24 lat (w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności).

Świadczenie dobry start przysługuje w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko.

W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia dobry start ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia dobry start.

Świadczenie dobry start nie przysługuje:

1) jeżeli dziecko lub osoba ucząca się zostały umieszczone w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;

2) na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego.

W 2020 r. tutejszy Ośrodek przyjął łącznie 2 501 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia dobry start, w tym 1467 złożonych drogą elektroniczną.

W tymże roku Ośrodek wydał łącznie 2 447 informacji o przyznaniu prawa do tego świadczenia i 7 decyzji.

Z tej formy pomocy skorzystało w 2020 r. łącznie 4009 dzieci.

Wydatki na wypłaty tego świadczenia wyniosły w 2020 r. 1 203 300,00 zł, przy liczbie świadczeń ogółem 4011. Na realizację tego zadania poniesiono w 2020 r. wydatki w łącznej kwocie 1 243 370,00 zł, w tym na koszty obsługi tego zadania 40 070,00 zł.

12. Realizacja ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

W 2020 r. tutejszy Ośrodek prowadził postępowania w sprawach jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przewidziane ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie, wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego (posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej) o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się, na to dziecko, jednorazowe świadczenie w wysokości **4000 zł**.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka – na ich wniosek - bez względu na dochód. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymogu tego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

W 2020 r. tutejszy Ośrodek przyjął 6 wniosków o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu.

W tymże roku wydano 6 decyzji o ustaleniu prawa do tego świadczenia. Z tej formy pomocy skorzystało w 2020 r. 6 rodzin, 6 dzieci.

Wydatki na wypłatę tego świadczenia wyniosły w 2020 r. 24 000,00 zł, przy liczbie świadczeń ogółem 6. Na realizację tego zadania poniesiono w 2020 r. wydatki w łącznej kwocie 24 738,00 zł, w tym na koszty obsługi tego zadania 738,00 zł.

13. Dodatki mieszkaniowe.

Zadania wynikające z ustawy o dodatkach mieszkaniowych i dodatkach energetycznych –

Dodatek mieszkaniowy:

Prawo do dodatku ma osoba, której przysługuje tytuł prawny do mieszkania (są wyjątki od tej zasady) Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

1. najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
2. osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
3. osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
4. innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
5. osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny,

To nie jedyny warunek do spełnienia. Dodatek mieszkaniowy przysługuje jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza **175%** kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i **125%** w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Od 1 marca 2020 r. najniższa emerytura wynosi **1 200,00 zł** a to oznacza, że w pierwszym przypadku nie można przekroczyć kwoty **2100 ,00 zł** a w drugim **1 500,00 zł**.

Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo prowadzone przez osobę ubiegającą się o dodatek mieszkaniowy, samodzielnie zajmującą lokal albo gospodarstwo prowadzone przez tę osobę wspólnie z małżonkiem i innymi osobami stale z nią zamieszkującymi i gospodarującymi.

Za dochód uważa się wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe. Do dochodu nie wlicza

się: świadczeń pomocy materialnej dla uczniów, dodatków dla sierot zupełnych, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, dodatku z tytułu urodzenia dziecka, pomocy w zakresie dożywiania, zasiłków pielęgnacyjnych, zasiłków okresowych z pomocy społecznej, jednorazowych świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego.

Duże znaczenie ma także powierzchnia mieszkania. Normatywna powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego nie może przekraczać:

- 1) 35m² dla 1 osoby,
- 2) 40 m² dla 2 osób,
- 3) 45 m² dla 3 osób,
- 4) 55 m² dla 4 osób,
- 5) 65 m² dla 5 osób.

W razie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym większej liczby osób dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5m². Jeżeli w lokalu mieszkalnym zamieszkuje osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku lub osoba niepełnosprawna, której niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju normatywną powierzchnię powiększa się o 15m².

Ponadto ustawa nakazuje, by dodatek mieszkaniowy ustalać na podstawie wydatków ponoszonych na mieszkanie. Wydatkami poniesionymi przez osobę ubiegającą się o dodatek mieszkaniowy są świadczenia okresowe ponoszone przez gospodarstwo domowe w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego tj.

- 1) czynsz,

- 2) opłaty związane z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na lokale mieszkalne w spółdzielni mieszkaniowej
- 3) zaliczki na koszty zarządu nieruchomością wspólną
- 4) odszkodowanie za zajmowanie lokalu bez tytułu prawnego
- 5) opłaty za energię ciepłą, wodę, odbiór nieczystości stałych i płynnych
- 6) wydatek stanowiący podstawę obliczania ryczałtu za zakup opału

Dodatek mieszkaniowy nigdy nie pokryje wszystkich wydatków za mieszkanie(dom). Najniższy jednak nie może przekroczyć 2 % najniższej emerytury, a najwyższy 70% wydatków za mieszkanie. Rada Gminy ma prawo obniżyć lub podwyższyć ten wskaźnik nie więcej niż o 20 punktów procentowych.

Dodatek przyznaje się na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku i wypłaca się go w terminie do dnia 10 każdego miesiąca. Wpływa na konto administracji domu i pomniejsza należność za mieszkanie osoby, która go dostała. Właścicielom domów jednorodzinnych pieniądze wypłaca się na wskazane konta bankowe .

W wypadku stwierdzenia, że osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy, nie opłaca na bieżąco należności za zajmowany lokal mieszkalny, wypłatę dodatku mieszkaniowego wstrzymuje się w drodze decyzji administracyjnej, do czasu uregulowania zaległości. Jeżeli uregulowanie zaległości nie nastąpi w ciągu 3 miesięcy od dnia wydania decyzji wstrzymującej, decyzja o przyznaniu dodatku mieszkaniowego wygasa. W przypadku uregulowania należności w w/w terminie wypłaca się dodatek mieszkaniowy za okres, w którym wypłata była wstrzymana.

W roku 2020 wypłacono; 82 dodatki mieszkaniowe dla 7 rodzin, na łączną kwotę 14 061,45 zł, 82 świadczenia przekazano na konto Zarządcy lokalu.

14. Dodatek energetyczny

Od 1 stycznia 2014 roku osoby, którym przyznano dodatek mieszkaniowy mogą ubiegać się o przyznanie zryczałtowanego dodatku energetycznego.

Zgodnie z nowelizacją ustawy Prawo energetyczne prawo do dodatku energetycznego przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu. Odbiorca wrażliwy to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy lub która spełnia warunki do jego otrzymania oraz która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Co ważne - odbiorca musi zamieszkiwać w miejscu odbioru energii elektrycznej.

Minister właściwy do spraw gospodarki ogłasza, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość dodatku energetycznego na kolejne 12 miesięcy.

Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. Do wniosku dołącza się kopię umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej. Dodatek energetyczny wypłaca się odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z wyjątkiem miesiąca stycznia, w którym dodatek energetyczny wypłaca się do dnia 30 stycznia danego roku. Dodatek ten wypłaca samorząd, a docelowo ośrodki pomocy społecznej

W 2020 roku przyznano dla 1 rodziny dodatek energetyczny na łączną kwotę 221,68 zł

15. Realizacja ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 roku wydawał decyzje w sprawie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków

publicznych – na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dla świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniających kryterium dochodowe zgodnie z art. 7 ust 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych . Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji.

W roku 2020 GOPS wydał 9 decyzji dla 5 osób, w sprawie świadczeń opieki zdrowotnej.

16. Budżet Ośrodka

Wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej w roku 2020 wyniosły łącznie – 53 770 984,93 zł

w tym;

wydatki ze środków budżetu państwa stanowiły – **52 425 174,64 zł**

wydatki z budżetu Gminy stanowiły – **1 345 810,29 zł**

Poniższa tabela przedstawia wydatki w zakresie poszczególnych zadań . Niektóre z nich finansowane są w całości z budżetu państwa, inne z budżetu Gminy, a pozostałe po części z obydwu budżetów, zasady finansowania poszczególnych zadań określają obowiązujące przepisy prawa.

Lp.	ZADANIE	BUDŻET PAŃSTWA	BUDŻET GMINY	RAZEM
I	Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej:			

	1	ZASIŁKI OKRESOWE	238.896,00	7 785,46	246.681,46
	2	ZASIŁKI CELOWE	280.000,00	148.725,20	428.725,20
	3	ZASIŁKI CELOWE Z TYT. ZDARZENIA LOSOWEGO	0,00	0,00	0,00
	4	USŁUGI OPIEKUŃCZE		33.977,80	33.977,80
	5	POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU-w budżecie GZOS	67.123,07	16.780,77	83.903,84
	6	UTRZYMANIE W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ		336.336,40	336.336,40
	7	ZASIŁKI STAŁE	442.979,02		442.979,02
	8	SCHRONIENIE		2.750,00	2.750,00
	9	SKŁADKI ZDROWOTNE	32.910,47		32.910,47
	10	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	11.050,00		11.050,00
	11	ZASIŁKI CELOWE Z TYT. KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ	0,00		0,00
	12	WYNAGRODZENIE ZA SPRAWOWANIE OPIEKI	300.768,96	29.850,00	330.618,96
	13	DOFINANSOWANIE ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ	0,00	0,00	0,00
	14	UTRZYMANIE OŚRODKA	176.347,00	576.346,24	774.001,10
		DODATEK ZA PRACĘ W TERENIE „250” złotych	17.046,00	4.261,86	
		ZADANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	1.577 358,52	1.156 563,83	2.733 922,35
II		REALIZACJA USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ W TYM;	1.700,00	188.605,78	190.305,78

	Opłacanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych		114.123,02	114.123,02
	Opłacanie pobytu dzieci w placówka opiekuńczo-wychowawczych		25.050,31	25.050,31
III	ZADANIA Z USTAWY O KARCIE DUŻEJ RODZINY	2.251,41		2.251,41
IV	ZADANIA Z USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W RODZINIE		3.360,00	3.360,00
V	ZADANIA Z USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH + ZDO	12.252 745,43		12.252 745,43
	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE DLA OSÓB POBIERAJĄCYCH ŚP, SZO, ZDO	61 458,00		61 458,00
VI	ZADANIA Z USTAWY O POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW	286 300,00		286 300,00
VII	ZADANIA Z USTAWY O POMOCY PAŃSTWA W WYCHOWANIU DZIECI	37 043 854.67		37 043 854.67
VIII	RZĄDOWY PROGRAM „DOBRY START”	1 243 370,00		1 243 370,00
IX	ZADANIA Z USTAWY O WSPIERANIU KOBIET W CIĄŻY i RODZIN „ZA ŻYCIEM”	24 738,00		24 738,00
X	ZADANIA Z USTAWY O DODATKACH MIESZKANIOWYCH		14 061,45	14 061,45
XI	ZADANIA Z USTAWY O DODATKACH ENERGETYCZNYCH	221,68		22,168
RAZEM WSZYSTKIE ZADANIA		52 493 997,71	1 362 591,06	53 856 588,77
W TYM W BUDŻECIE GOPS		52 425 174,64	1 345 810,29	53 770 984,93

17. Potrzeby działań

1. Rozwijanie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.
2. Zwiększenie oferty skierowanej do Seniorów, w postaci Klubu Seniora.
3. Podjęcie działań zmierzających do zabezpieczenia potrzeb bezpieczeństwa mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji, poprzez uruchomienie mieszkania chronionego.
4. Ułatwianie mieszkańcom dostępu do usług społecznych świadczonych przez Środowiskowe Domy Samopomocowe, otwarcie na terenie Gminy środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Zapewnienie rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
6. Kontynuowanie warsztatów edukacyjnych dla rodziców, mających ze swoimi dziećmi problemy opiekuńczo-wychowawcze.
7. Poprawa warunków lokalowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w celu zapewnienia odpowiednich warunków pracy i obsługi klientów.

Dorota Musiał
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Limanowej